

Warszawa, dnia 25 stycznia 2016 r.

Stanowisko

Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych dotyczące możliwości powierzenia radcy prawnemu – funkcjonariuszowi zatrudnionemu w ramach stosunku służbowego w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, obowiązków rzecznika dyscyplinarnego oraz obowiązków nieetatowego inspektora BHP w delegaturze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Normą wstępną, niezbędną do rozstrzygnięcia zasygnalizowanego zagadnienia, będzie niewątpliwie treść przepisu art. 75 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 507 tekst jednolity z późn. zm.), z której wynika, iż stosunek służbowy oraz wynikające z niego prawa i obowiązki radców prawnych i aplikantów radcowskich będących funkcjonariuszami Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w zakresie nieokreślonym niniejszą ustawą określają przepisy odrębnych ustaw. Natomiast przepis art. 9 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, stanowi, iż radca prawny wykonujący zawód w ramach stosunku pracy (stosunku służbowym), zajmuje samodzielne stanowisko podległe bezpośrednio kierownikowi jednostki organizacyjnej. Tym samym, w ślad za prawodawcą, należy konsekwentnie przyjąć, że do podstawowych zasad pracy radcy prawnego należy ochrona niezależności, przejawiająca się przede wszystkim udzieleniem radcy prawnemu gwarancji stałego i bezpośredniego kontaktu z osobą podejmującą najistotniejsze decyzje w jednostce organizacyjnej, oraz zapewnieniem niezakłóconego ingerencją i naciskami przez średni szczebel kadry kierowniczej jednostki organizacyjnej, przepływu zapytań, opinii, porad i stanowisk procesowych. Co prawda przepis art. 9 ust. 3 ustawy o radcach prawnych, dopuszcza zatrudnienie radcy prawnego w organie państwowym lub samorządowym, także w innej wyodrębnionej komórce lub jednostce organizacyjnej, jednakże jest naturalnym, iż chodzi każdorazowo o komórkę lub jednostkę organizacyjną

wyspecjalizowaną w świadczeniu pomocy prawnej. Istotnym uzupełnieniem niniejszych wyjściowych rozważań, jest przepis art. 9 ust. 4 ustawy o radcach prawnych, określający, że radcy prawnemu nie można polecać wykonywania czynności wykraczających poza zakres pomocy prawnych. Natomiast formy świadczenia pomocy prawnej na gruncie ustawy o radcach prawnej zostały określone w przepisie art. 6 ust 1 i polegają w szczególności na udzielaniu porad i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy.

Należy dostrzec, iż zadania z zakresu świadczenia pomocy prawnej w ABW regulują przepisy Zarządzenia Nr 19 Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w sprawie świadczenia pomocy prawnej w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego z dnia 22 czerwca 2015 r. (Dz. Urz. ABW z 2015 r. poz. 19). Wymieniony akt prawny został wydany na podstawie przepisu art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2010 r. Nr 29, poz. 154, z późn. zm.) w związku z przepisem art. 9 ustawy o radcach prawnych. Regulacje przywołanego Zarządzenia, w sposób systemowy i precyzyjny określają pragmatyczne zasady wykonywania obowiązków służbowych radcy prawnego przez funkcjonariuszy i pracowników ABW, nie naruszając przy tym przepisów ustawowych. Jednocześnie też określono, iż radca prawny ABW, zajmuje stanowisko służbowe eksperta-radcy prawnego w Biurze Prawnym ABW, Centralnym Ośrodku ABW lub delegaturze ABW (§ 3 Zarządzenia Nr 19 z dnia 22 czerwca 2015 r.). Natomiast koordynatorem kierującym świadczeniem pomocy prawnej na rzecz Szefa ABW oraz wszystkich jednostek organizacyjnych ABW, jest Dyrektor Biura Prawnego ABW (§ 4 ust. 5 Zarządzenia Nr 19 z dnia 22 czerwca 2015 r.).

Kwestie zadań rzeczników dyscyplinarnych w ABW, normują przepisy Zarządzenia Nr 61 Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego z dnia 3 grudnia 2013 r. w sprawie organizacji pracy zespołu rzeczników dyscyplinarnych w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (Dz. Urz. ABW z 2013 r. poz. 21 z późn. zm.). Uwypuklić należy, iż przepisy § 1 Zarządzenia Nr 61 z dnia 3 grudnia 2013 r., w sposób czytelny normują, iż zespołem rzeczników dyscyplinarnych właściwych do prowadzenia

postępowań dyscyplinarnych wobec funkcjonariuszy ABW, kieruje dyrektor Biura Kadr Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego przy pomocy koordynatora zespołu wyznaczonego spośród funkcjonariuszy ABW. Kontynuując, przepis § 2 Zarządzenia Nr 61 z dnia 3 grudnia 2013 r., nadaje wyznaczonemu koordynatorowi zespołu rzeczników dyscyplinarnych, uprawnienia kontrolne i nadzorcze, precyzyjnie wskazując zakres tych uprawnień.

Zasady związane z utworzeniem w ABW służby bhp, regulują przepisy Decyzji nr 14 Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego z dnia 31 stycznia 2011 r. w sprawie utworzenia w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. Urz. ABW z 2011 r. Nr 1, poz. 15). Z przepisu § 1 ust. 5, wynika, że nieetatowi inspektorzy BHP w delegaturach ABW działają w strukturze organizacyjnej komórki właściwej w zakresie administracyjno-gospodarczym. Natomiast zakres działania oraz uprawnienia służby bhp w ABW regulują przepisy rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 2 września 1997 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 1997, Nr 109, poz. 704 z późn. zm.).

Dokonując oceny przywołanych regulacji prawnych normujących rozstrzygane wątpliwości, należy dostrzec, że w przypadku „hipotetycznej próby łączenia” obowiązków radcy prawnego funkcjonariusza ABW z obowiązkami rzecznika dyscyplinarnego w ABW, w sposób jaskrawy dostrzeżemy, iż następuje ewidentna kolizja w zakresie podległości służbowej, o której mowa w art. 9 ustawy o radcach prawnych. Teoretyczna próba przydzielenia radcy prawnemu ABW dodatkowych obowiązków rzecznika dyscyplinarnego, wywoła ewidentny dualizm. Z jednej strony radca prawny funkcjonariusz ABW z mocy ustawy o radcach prawnych podlegały dyrektorowi delegatury oraz w zakresie koordynacji pomocy prawnej Dyrektorowi Biura Prawnego ABW, z drugiej strony w zakresie obowiązków rzecznika dyscyplinarnego, Dyrektorowi Biura Kadr ABW oraz w zakresie wykonywanych zadań, koordynatorowi zespołu rzeczników dyscyplinarnych, któremu nadano uprawnienia kontrolne.

Podobna sytuacja ma miejsce przy próbie „dodania” radcy prawnemu funkcjonariuszowi ABW, obowiązków nieetatowego inspektora BHP w ABW. Jak już

wspomniano wcześniej, radca prawny ABW zajmuje stanowisko służbowe eksperta-radcy prawnego w Biurze Prawnym ABW, Centralnym Ośrodku ABW lub delegaturze ABW, natomiast nieetatowy inspektor BHP w ABW działa w strukturze organizacyjnej komórki właściwej w zakresie administracyjno-gospodarczym. W takim przypadku również następuje naruszenie przepisu art. 9 ustawy o radcach prawnych, w zakresie podległości służbowej radcy prawnego.

Kolejnym, wspólnym argumentem, uzasadniającym brak podstaw do łączenia obowiązków na stanowisku radcy prawnego ABW z obowiązkami rzecznika dyscyplinarnego ABW oraz obowiązkami nieetatowego inspektora BHP w ABW, jest brak merytorycznego związku zadań służbowych przynależnych wymienionym stanowiskom z zadaniami z zakresu świadczenia pomocy prawnej przez radcę prawnego, o których mowa w ustawie o radcach prawnych i Zarządzeniu Nr 19 z dnia 22 czerwca 2015 r.

Konkludując, brak jest podstaw do przyjęcia, iż powierzenie radcy prawnemu – funkcjonariuszowi zatrudnionemu w ramach stosunku służbowego w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, obowiązków rzecznika dyscyplinarnego oraz obowiązków nieetatowego inspektora BHP w delegaturze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, jest dopuszczalne w świetle obowiązujących aktów prawnych. Dokonana w niniejszej opinii analiza systemowa przepisów regulujących omawiany problem, jednoznacznie wskazuje, że próby wprowadzania takich rozwiązań będą naruszały przepisy ustawy o radcach prawnych i godziły w autonomię, niezależność i wolność wykonywania zawodu oraz szczególną ochronę zawodu radcy prawnego, którą zapewnił ustawodawca. Należy również szczególnie podkreślić, iż Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, wykazał się cechą racjonalnego prawodawcy, przyjmując przepis art. 9 ustawy o radcach prawnych jako podstawę do wydania Zarządzenia Nr 19 w sprawie świadczenia pomocy prawnej w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego z dnia 22 czerwca 2015 r., niewątpliwie dostrzegając rangę zagadnienia i uznając za oczywiste gwarancje niezależności pomocy prawnej świadczonej przez radców prawnych zatrudnionych w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, zakotwiczone w ustawie o radcach prawnych.

Jedynie na marginesie, warto dodać, iż odmienną interpretację omawianego problemu, należy uznać za niekonsekwencję podważającą naczelną rolę ustawy o radcach prawnych i zmierzającą w kierunku preparowania wykładni oczywistych przepisów dla indywidualnego celu.

RADCA PRAWNY

Arkadiusz Gil